

APPINGEDAM – MOLUKSE KERK

In Appingedam staat de jongste onder de Oude Groninger Kerken, namelijk de Molukse kerk. Hoe jong het gebouw ook mag zijn, de Molukse kerk van Appingedam is de oudste in zijn soort in Nederland. Na de onafhankelijkheid van Indonesië kwamen de Molukse KNIL-militairen en hun gezinnen in 1950-51 op dienstbevel naar Nederland. Aanvankelijk werden ze opgevangen in noodbarakken, de zogenaamde 'woonoorden'. Nadat in 1957 duidelijk was geworden dat de Molukkers langer in Nederland zouden blijven, werden op verschillende plaatsen Molukse wijken gebouwd. De eerste hiervan verrees in Appingedam, en in 1960 werd hier een kerkgebouw geopend voor de Geredja Indjili Maluku – de Molukse Evangelische Kerk.

Geschiedenis

De Molukse kerk werd in opdracht van de Gemeente Appingedam ontworpen door architect J. Martini uit Groningen. De bouw werd uitgevoerd door de lokale aannemersfirma's R. Niehof en de Gebr. Hund; toezichthouder was de Rijksgebouwendienst. De Staat der Nederlanden financierde de bouw. Het resultaat is een laag, rechthoekig gebouw, opgetrokken uit betonstenen en gedekt door een licht hellend zadeldak. Midden op het dak staat een vierhoekige dakruiter met een met lood beklede spits, bekroond door een stalen kruis. Aan de korte gevel aan de zuidkant bevindt zich een rechthoekige entree met een eigen zadeldakje. De kleine luidklok werd gegoten door de fa. A.H. van Bergen in Heiligerlee.

Interieur

De sfeer in de kerkzaal kenmerkt zich door functionele eenvoud. Opvallend element is de draagconstructie in de vorm van in het zicht gelaten houten spanten. In de ruimte staan stoelen met zittingen en rugleuningen van houtfineer op een metalen frame. Het liturgisch meubilair aan het eind van de kerkzaal werd met het gebouw meegeleverd: een met houten schrootjes beklede preekstoel en een doopvont van hetzelfde materiaal. Achter de preekstoel hangt een crucifix. Als aandenken aan het vijftigjarig bestaan in 2010, hangt er een doek met de naam van de kerk en Christus met gespreide armen. Achter in de kerkruimte is een foto te zien van de opening van de kerk door ds. Metarij, gehuld in zwarte toga. Behalve de kerkzaal is er een jeugdlokaal en een ruimte met toiletten, berging, keuken en kerkenraadskamer.

Symbool van hoop

Dat dit gebouw ooit tot de status van monument zou worden verheven, is nooit de bedoeling geweest. Hoewel de autoriteiten geleidelijk aan inzagen dat de vestiging van de Molukkers in Nederland een permanent karakter kreeg, bleef onder de Molukkers de hoop op terugkeer levend. Mogelijk heeft een zekere weerstand tegen definitieve vestiging in Nederland eraan bijgedragen dat het gebouwtje zijn 'semipermanente' karakter zo goed heeft bewaard. Voor de Molukkers is de naam van de kerk van grote betekenis: Eben Haëzer, vertaald 'Tot hiertoe heeft de Heer ons geholpen'. God hielp ze tot op deze plek, die daardoor een plaats van betekenis werd. Maar eigenlijk kwamen de Molukkers maar halverwege: ze kregen weliswaar een eigen plek, al was dat niet de plek die zij wensten, namelijk op de Molukken.

Monument

In 2013 deed de directeur van de Stichting Oude Groninger Kerken via twitter een oproep om de kerk, die in financiële nood verkeerde, van de ondergang te redden. Een jaar later werd het gebouw aan de stichting overgedragen. In dit deel van de provincie Groningen, dat zo rijk is aan monumentale kerken, neemt dit jonge monument sindsdien een bijzondere plaats in: een 'semipermanent' gebouw dat voor de Molukkers altijd een symbool van hoop op terugkeer is gebleven en dat nu voor altijd wordt beschermd.

© Deze kerkbeschrijving is gebaseerd op tekst van Justin Kroese (ODE: 2019 ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum van SOGK) en aangevuld met informatie van Peter Hoffer.

